

اتحادیه صادرکنندگان
فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی

میعانات گازی

وکیوم باتوم

روغن پایه

اسلاک واکس

شناسنامه گزارش

تهیه شده در دپارتمان پژوهش و آمار اتحادیه صادرکنندگان فرآورده‌های نفت، گاز و پتروشیمی ایران

عنوان گزارش: گزارش هفتگی معاملات خوراک پالایشگاهی؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

گردآوری و تدوین: مهتاب ابراهیمی

ناظر: فریدون اسعدی، هادی ابراهیمی

نوع گزارش: تحلیلی

شماره گزارش: ۱۴۰۵/۶۴۷۴۰

تاریخ انتشار: شهریور ۱۴۰۵

فهرست

مقدمه	۱
۱. میعانات گازی	۱
۲. وکیوم باتوم	۳
۳. روغن پایه	۵
۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول	۵
۳-۲. روغن پایه؛ نفت بهران	۶
۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس	۷
۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان	۸
۴. اسلاک واکس/پارافین واکس	۱۰
۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول	۱۰
۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران	۱۰
۴-۱-۲. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان	۱۱
۴-۲. اسلاک واکس؛ نفت بهران	۱۲
۴-۳. اسلاک واکس؛ نفت پارس	۱۳
۴-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان	۱۴
جمع‌بندی	۱۵

مقدمه

بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی یکی از حلقه‌های مهم زنجیره انرژی و صنایع پایین‌دستی کشور به شمار می‌رود؛ بازاری که تغییرات آن می‌تواند بر روند تأمین مواد اولیه، رفتار معاملاتی فعالان صنعتی و جهت‌گیری قیمت‌ها در بخش‌های وابسته اثرگذار باشد. محصولاتی مانند میعانات گازی، وکیوم باتوم، روغن پایه، اسلاک واکس و پارافین واکس به دلیل نقش کلیدی در صنایع پالایشی، روانکار، قیر، شیمیایی و سایر زنجیره‌های تولیدی، همواره از اهمیت ویژه‌ای در تحلیل‌های هفتگی بازار برخوردارند.

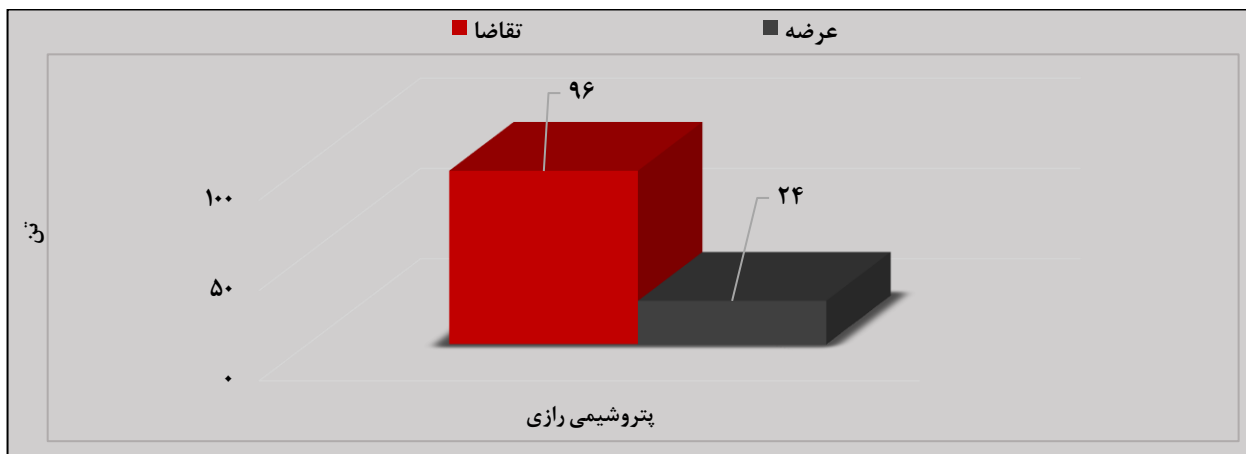
بررسی این گروه‌های کالایی از آن جهت اهمیت دارد که هر یک از آن‌ها تحت تأثیر متغیرهای متفاوتی از جمله سیاست‌های قیمت‌گذاری، شرایط عرضه پالایشگاه‌ها، سطح تقاضای صنایع پایین‌دستی، تغییرات نرخ خوراک و انتظارات فعالان بازار قرار دارند. از این رو، تحلیل منظم وضعیت معاملات این محصولات می‌تواند تصویر روشن‌تری از تعادل یا عدم تعادل بازار، میزان پایداری عرضه و کیفیت کشف قیمت در بورس‌های کالایی ارائه کند.

گزارش حاضر با تمرکز بر معاملات هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، به ارزیابی وضعیت چهار گروه اصلی محصولات پالایشگاهی می‌پردازد و تلاش دارد روندهای غالب بازار را از منظر عرضه، تقاضا، رقابت قیمتی و رفتار معاملاتی فعالان بررسی کند. هدف از این گزارش، ارائه تصویری تحلیلی و منسجم از شرایط بازار در این مقطع زمانی و فراهم کردن مبنایی برای تصمیم‌گیری دقیق‌تر فعالان اقتصادی، تولیدکنندگان و سیاست‌گذاران حوزه انرژی و صنایع وابسته است.

۱. میعانات گازی

میعانات گازی در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ توسط پتروشیمی رازی در بورس انرژی ایران عرضه شد. شکل زیر، وضعیت عرضه و تقاضای این محصول را در هفته مورد بررسی نشان می‌دهد. بر اساس داده‌های معاملاتی، حجم عرضه میعانات گازی پتروشیمی رازی ۲۴ تن بوده است؛ در مقابل، برای این عرضه ۹۶ تن تقاضا به ثبت رسیده که معادل چهار برابر حجم عرضه است. به این ترتیب، عرضه میعانات گازی پتروشیمی رازی با کسری ۷۲ تنی مواجه بوده و تنها ۲۵ درصد از تقاضای ثبت‌شده پوشش داده شده است؛ به عبارت دیگر، ۷۵ درصد از تقاضای این محصول بدون پوشش باقی مانده است. در مجموع، فاصله قابل توجه میان حجم عرضه و تقاضا در این عرضه، بیانگر فشار تقاضا و عدم تناسب میان عرضه موجود و نیاز متقاضیان میعانات گازی در بورس انرژی ایران در هفته پنجم شهریورماه است.

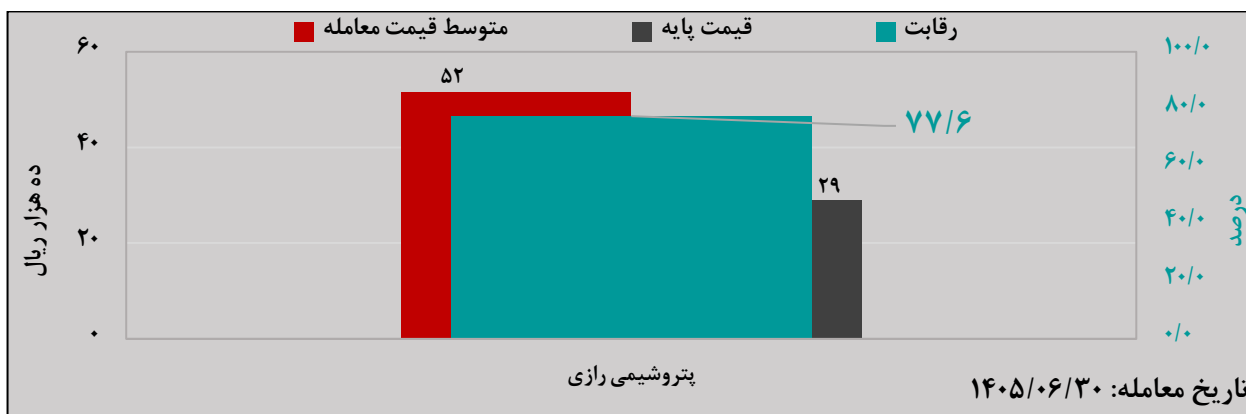
شکل ۱. وضعیت عرضه و تقاضای میعانات گازی شرکت پتروشیمی رازی؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس انرژی ایران.

همچنین، بررسی قیمت متوسط معامله و قیمت پایه عرضه میعانات گازی پتروشیمی رازی نشان می‌دهد که فشار بالای تقاضا در بازار این محصول طی هفته پنجم شهریورماه، به شکل‌گیری رقابت قیمتی قابل‌توجهی منجر شده است؛ به‌گونه‌ای که میعانات گازی این شرکت با ۷۷/۶ درصد رقابت نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۵۲ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس انرژی ایران معامله شده است. محدودیت شدید عرضه میعانات گازی در بورس انرژی ایران از ابتدای سال ۱۴۰۵، در کنار نیاز بالای متقاضیان به این خوراک، موجب شده است حجم محدود عرضه پتروشیمی رازی با فشار قابل‌توجه تقاضا مواجه شود. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، محدودیت عرضه و تقاضای بالاتر از حجم عرضه به افزایش قابل‌توجه قیمت نهایی معامله نسبت به قیمت پایه منجر شده است.

شکل ۲. میزان رقابت قیمتی میعانات گازی شرکت پتروشیمی رازی؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، معاملات میعانات گازی در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده تداوم عدم تناسب میان ظرفیت عرضه و نیاز متقاضیان در بورس انرژی ایران است؛ به‌گونه‌ای که محدود بودن عرضه در برابر تقاضای مؤثر، بخش قابل‌توجهی از نیاز بازار را بدون پوشش باقی گذاشت و هم‌زمان فشار تقاضا را به سطح قیمت معاملات منتقل کرد. شکل‌گیری رقابت قیمتی قابل‌توجه در این شرایط نشان می‌دهد که محدودیت عرضه این خوراک، صرفاً به کاهش دسترسی متقاضیان منجر

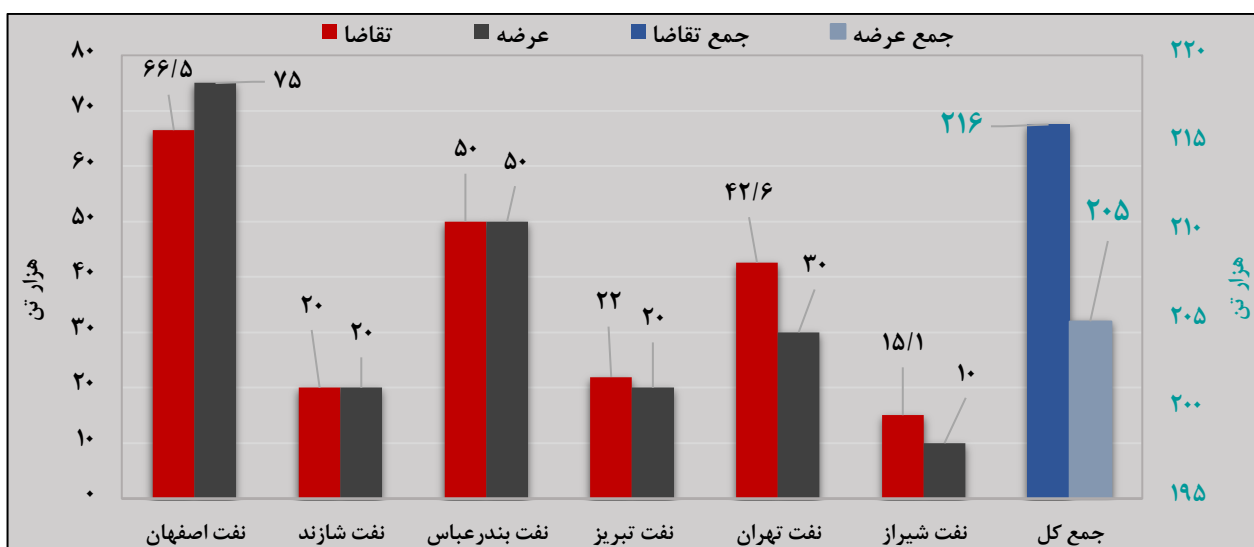
نشده، بلکه بر هزینه تأمین آن نیز اثرگذار بوده است. بنابراین، تداوم عرضه محدود میعانات گازی می‌تواند هم‌زمان با تشدید فشار تأمین و افزایش هزینه خوراک برای مصرف‌کنندگان، نقش تعیین‌کننده‌ای در روند معاملات این محصول داشته باشد.

۲. وکیوم باتوم

در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، بازار وکیوم باتوم بورس کالای ایران شاهد عرضه این محصول توسط شش پالایشگاه شامل پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند، پالایش نفت بندرعباس، پالایش نفت تبریز، پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز بود. در این میان، پالایش نفت اصفهان با عرضه ۷۵ هزار تن، بیشترین حجم عرضه هفتگی را به خود اختصاص داد و پس از آن پالایش نفت بندرعباس با عرضه ۵۰ هزار تن قرار گرفت. کمترین حجم عرضه نیز مربوط به پالایش نفت شیراز با ۱۰ هزار تن بود.

در سمت تقاضا، روند افزایش تقاضا برای وکیوم باتوم که از اواسط شهریورماه آغاز شده، در هفته پنجم نیز تداوم یافت و برای تمامی عرضه‌های پالایشگاه‌های مورد بررسی تقاضای قابل‌توجهی ثبت شد. این روند در شرایطی شکل گرفته است که صنایع پایین‌دستی مصرف‌کننده این خوراک، پس از چند ماه توقف یا کاهش فعالیت در پی آغاز جنگ، طی یک تا دو هفته اخیر مجدداً به بازار بازگشته و تقاضای خود برای وکیوم باتوم را افزایش داده‌اند. در میان عرضه‌های این هفته، بیشترین حجم تقاضا مربوط به پالایش نفت اصفهان بود که ۶۶ هزار و ۵۰۰ تن تقاضا برای آن ثبت شد. بررسی نسبت میان حجم عرضه و تقاضا نیز نشان می‌دهد که در این هفته هر سه وضعیت «کسری عرضه»، «مازاد عرضه» و «تناسب نسبی میان عرضه و تقاضا» در بازار مشاهده شده است؛ به‌گونه‌ای که عرضه‌های پالایش نفت تبریز، پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز با کسری عرضه، عرضه پالایش نفت اصفهان با مازاد عرضه و عرضه‌های پالایش نفت امام خمینی (ره) شازند و پالایش نفت بندرعباس با تناسب میان حجم عرضه و تقاضا همراه بوده‌اند. بر این اساس، بازار وکیوم باتوم در هفته پنجم شهریورماه، ضمن تداوم روند افزایشی تقاضا که از اواسط شهریورماه آغاز شده، از نظر میزان پوشش تقاضا نیز شرایط متنوعی را در میان پالایشگاه‌های عرضه‌کننده تجربه کرده است.

شکل ۳. وضعیت عرضه و تقاضای وکیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

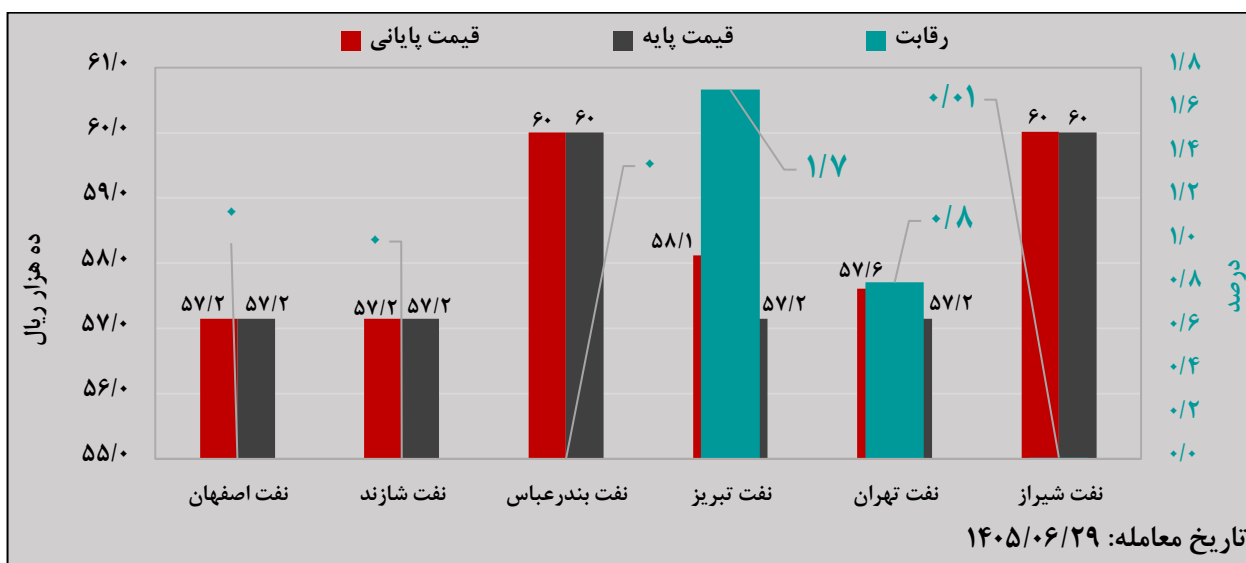

مأخذ: بورس کالای ایران.

در کنار نگاه به عملکرد تفکیکی پالایشگاه‌ها، بررسی مجموع عرضه و تقاضای این واحدها نشان می‌دهد که در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، مجموع عرضه و کیوم باتوم با ۲۰۵ هزار تن، کمتر از مجموع تقاضای ثبت شده برای این محصول، معادل ۲۱۶ هزار تن، در بورس کالای ایران بوده است. به این ترتیب، مجموع تقاضای ثبت شده ۱۱ هزار تن بیشتر از حجم عرضه بوده و در مجموع، بازار و کیوم باتوم با کسری عرضه مواجه بوده است. با این حال، برخلاف هفته چهارم که تمامی عرضه‌های پالایشگاه‌های مورد بررسی با کسری همراه بودند، در هفته پنجم شرایط عرضه و تقاضا میان پالایشگاه‌ها متفاوت بوده و در کنار عرضه‌های دارای کسری، مواردی از مازاد عرضه و تناسب نسبی میان عرضه و تقاضا نیز مشاهده شده است. این وضعیت در مجموع بیانگر تداوم تقاضای قابل توجه برای و کیوم باتوم و شکل‌گیری فشار تقاضا در سطح کل بازار، هرچند با شدت کمتر نسبت به هفته گذشته، است.

همچنین، علاوه بر بررسی وضعیت عرضه و تقاضای و کیوم باتوم در بورس کالای ایران در هفته پنجم شهریورماه، وضعیت رقابت بر سر قیمت پایانی در معاملات انجام شده در بورس کالا نیز در ادامه ارائه می‌شود. میزان رقابت قیمتی برای و کیوم باتوم معامله شده شرکت‌های یادشده در بورس کالا در هفته پنجم شهریورماه در شکل زیر نمایش داده شده است.

شکل ۴. میزان رقابت قیمتی و کیوم باتوم به تفکیک تولیدکننده‌ها؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، رفتار قیمتی و کیوم باتوم در شش پالایشگاه عرضه‌کننده، متناسب با وضعیت عرضه و تقاضا شکل گرفت. در عرضه‌های پالایش نفت اصفهان، پالایش نفت امام خمینی (ره) سازند و پالایش نفت بندرعباس که با فشار مؤثر تقاضا مواجه نبودند، معاملات بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه انجام شد. در مقابل، در عرضه‌های پالایش نفت تبریز، پالایش نفت تهران و پالایش نفت شیراز که با فشار تقاضا همراه بودند، رقابت قیمتی مثبت اما محدود شکل گرفت؛ به گونه‌ای که میزان رقابت در این سه عرضه به ترتیب ۱/۷ درصد، ۰/۸ درصد و ۰/۱ درصد ثبت شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، میان وضعیت تقاضا و رفتار قیمتی عرضه‌ها ارتباط مشخصی مشاهده می‌شود؛ به طوری که نبود فشار مؤثر تقاضا با انجام معاملات در سطح قیمت پایه همراه بوده، در حالی که در عرضه‌های دارای فشار تقاضا، رقابت قیمتی شکل گرفته است، هرچند شدت این رقابت در تمامی موارد محدود و عمدتاً نزدیک به صفر بوده است.

در مجموع، بازار و کیوم‌باتوم در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان‌دهنده تداوم بازگشت تقاضا از سوی صنایع پایین‌دستی و حرکت بازار از وضعیت کم‌تحرک ماه‌های گذشته به سمت شرایط فعال‌تر معاملاتی است. با وجود آنکه در سطح کل بازار، تقاضا ۱۱ هزار تن بیش از عرضه ثبت شد، تفاوت شرایط میان پالایشگاه‌ها موجب شد فشار تقاضا در همه مبادی به یک اندازه منعکس نشود؛ به‌گونه‌ای که تنها در عرضه‌های دارای کسری، رقابت قیمتی شکل گرفت و حتی در این موارد نیز شدت رقابت بسیار محدود باقی ماند. بنابراین، در شرایط فعلی، افزایش تقاضا هنوز به فشار قابل‌توجه بر قیمت‌های و کیوم باتوم منجر نشده و بازار در مرحله‌ای قرار دارد که رشد فعالیت مصرف‌کنندگان پایین‌دستی، پیش از آنکه اثر محسوسی بر قیمت‌ها بگذارد، خود را در افزایش جذب عرضه‌ها و شکل‌گیری محدود کسری در برخی مبادی نشان داده است.

۳. روغن پایه

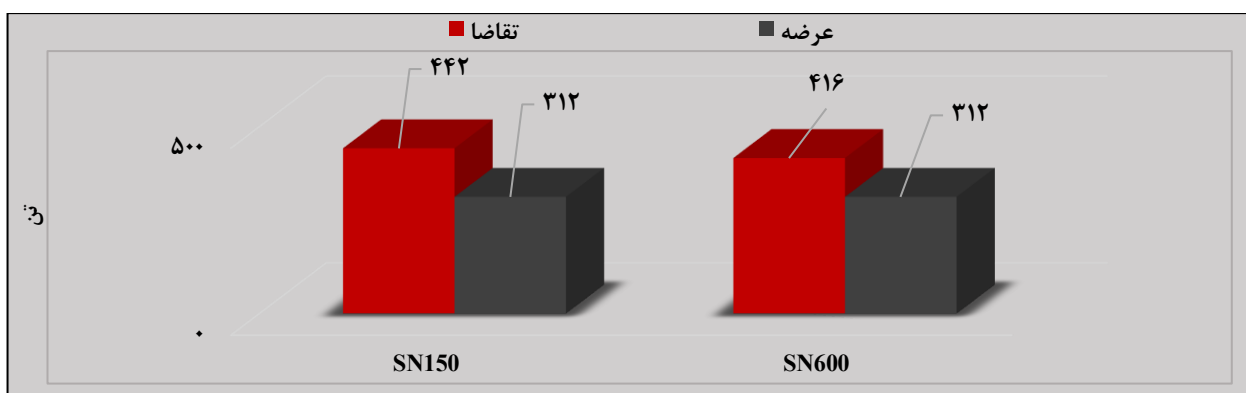
روغن پایه در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ توسط چهار تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت بهران، نفت پارس و نفت سپاهان، در بورس کالای ایران عرضه شد که در ادامه مروری بر عملکرد این تولیدکننده‌ها در هفته مذکور خواهیم داشت.

۳-۱. روغن پایه؛ نفت ایرانول

در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، مجموعه نفت ایرانول دو نوع روغن پایه شامل SN150 (نفت ایرانول آبادان) و SN600 (نفت ایرانول تهران) را در بورس کالای ایران عرضه کرد.

وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه‌های SN150 و SN600 شرکت نفت ایرانول در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ در شکل زیر ارائه شده است. بر اساس داده‌های معاملاتی، هر دو گرید با حجم عرضه ۳۱۲ تن در بورس کالا عرضه شدند، اما در هر دو مورد میزان تقاضای ثبت‌شده از حجم عرضه بیشتر بود. به‌طوری‌که عرضه SN150 با کسری ۱۳۰ تنی و عرضه SN600 با کسری ۱۰۴ تنی مواجه شد. بر این اساس، در هفته مورد بررسی، هر دو گرید روغن پایه نفت ایرانول با فشار تقاضا و عدم کفایت عرضه در برابر نیاز ثبت‌شده بازار مواجه بودند.

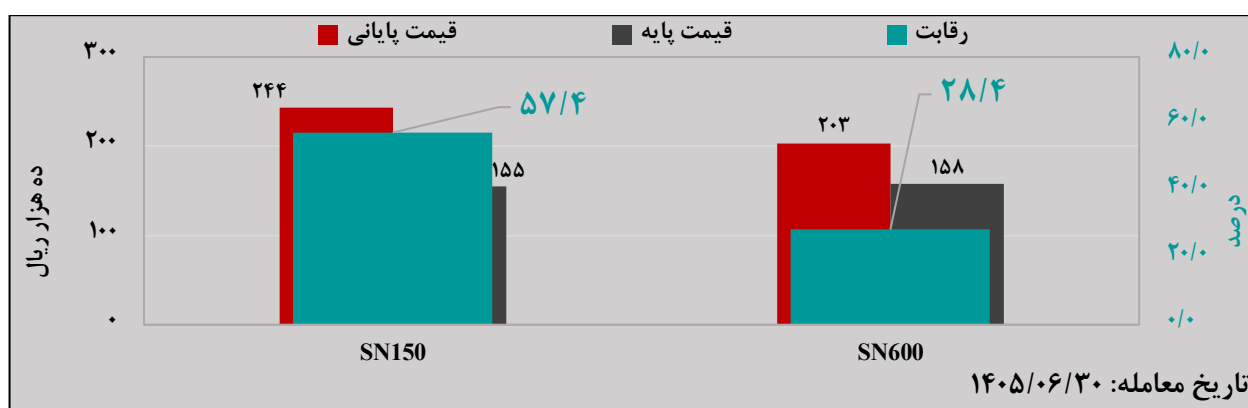
شکل ۵. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان)؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایه و قیمت‌های پایانی معاملات روغن پایه‌های شرکت نفت ایرانول در واحدهای تهران و آبادان نشان می‌دهد که در هفته مورد بررسی، هر دو گرید عرضه‌شده تحت تأثیر فشار تقاضا با رقابت قیمتی مواجه شدند. به‌گونه‌ای که گریدهای SN150 و SN600 به‌ترتیب با ۵۷/۷ درصد و ۲۸/۴ درصد رقابت نسبت به قیمت پایه همراه شدند و در نهایت، SN150 با نرخ ۲۴۴ هزار تومان و SN600 با نرخ ۲۰۳ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس کالای ایران معامله شدند. بر این اساس، در هفته پنجم شهریورماه، فشار تقاضا در هر دو گرید به افزایش قیمت نهایی معاملات نسبت به قیمت پایه منجر شد؛ با این حال، شدت رقابت در SN150 به‌مراتب بیشتر از SN600 بود و در نتیجه نرخ نهایی این گرید نیز در سطح بالاتری قرار گرفت.

شکل ۶. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت ایرانول (تهران و آبادان)؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

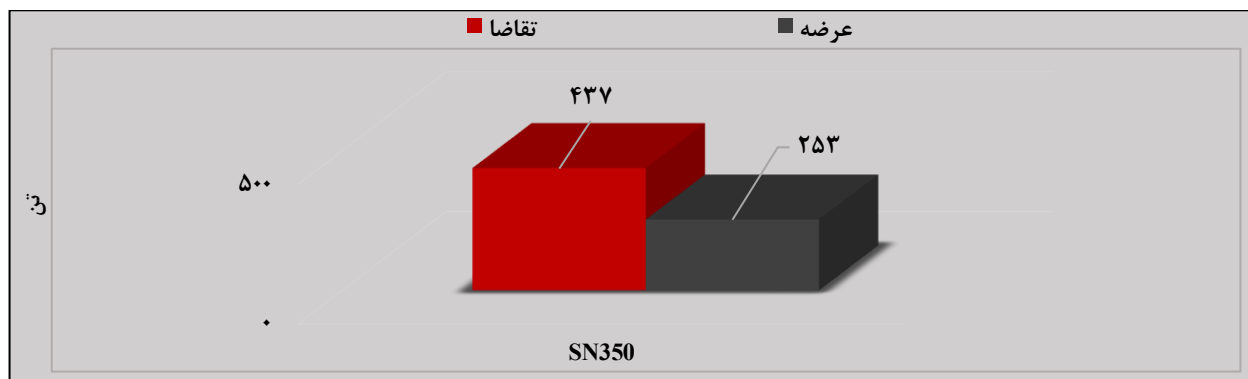

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۳. روغن پایه؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، روغن پایه SN350 را در بورس کالای ایران عرضه کرد که وضعیت عرضه و تقاضای آن در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که ۲۵۳ تن از این محصول عرضه شده، در حالی که تقاضای ثبت‌شده برای آن بیش از حجم عرضه بوده است. در نتیجه، عرضه روغن پایه SN350 با کسری ۱۸۴ تنی مواجه شد. این وضعیت بیانگر تداوم فشار تقاضا در کنار محدودیت عرضه روغن پایه SN350 شرکت نفت بهران در هفته مورد بررسی است.

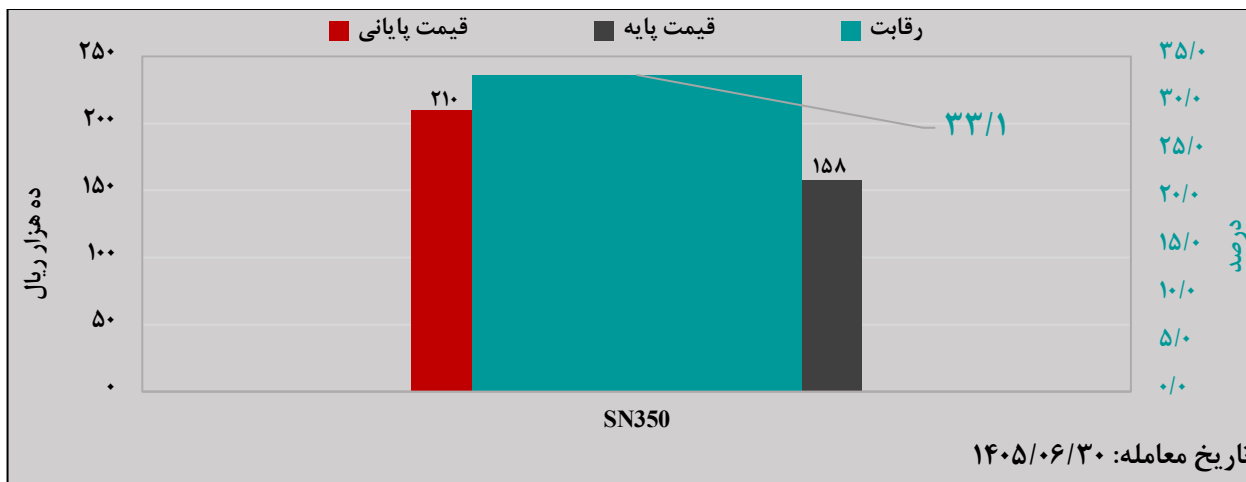
شکل ۷. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت بهران؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایه و قیمت پایانی معامله روغن پایه SN350 تولیدی شرکت نفت بهران در بورس کالای ایران طی هفته پنجم شهریورماه نشان می‌دهد که فشار تقاضا برای این گرید به شکل‌گیری رقابت قیمتی قابل‌توجهی منجر شده است؛ به‌طوری‌که SN350 با ۳۳/۱ درصد رقابت نسبت به قیمت پایه، در نهایت با نرخ ۲۱۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس کالا معامله شد. بر این اساس، تداوم فشار تقاضا در کنار محدودیت عرضه این گرید، موجب افزایش نرخ نهایی معامله نسبت به قیمت پایه و تشدید فشار قیمتی در معاملات SN350 نفت بهران شده است.

شکل ۸. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN350 شرکت نفت بهران؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

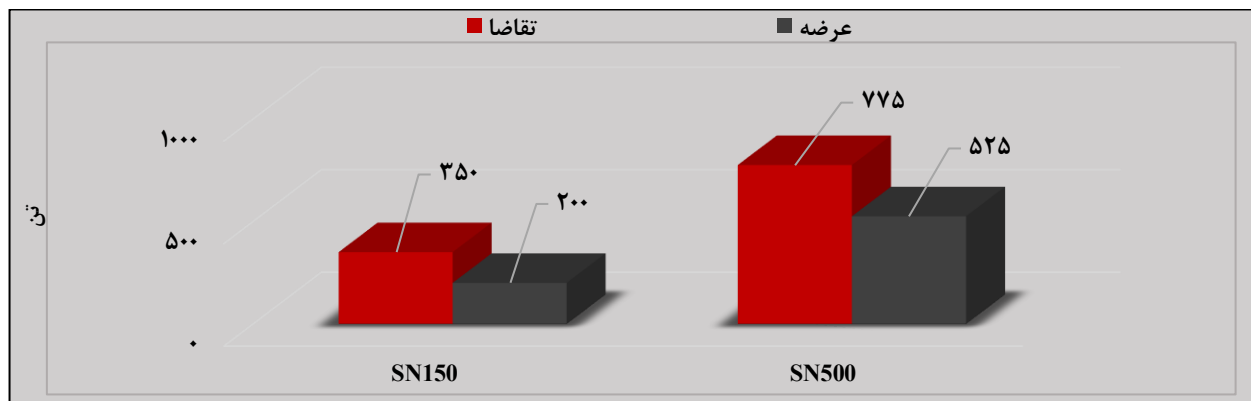

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۳. روغن پایه؛ نفت پارس

شرکت نفت پارس در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ دو نوع روغن پایه، SN150 و SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. در شکل زیر، وضعیت عرضه و تقاضای هر دو نوع روغن پایه در بورس برای هفته مذکور ارائه شده است. بر اساس داده‌های معاملاتی، ۲۰۰ تن از گرید SN150 و ۵۲۵ تن از گرید SN500 عرضه شد و هر دو گرید با تقاضایی بیش از حجم عرضه مواجه شدند. در این میان، اگرچه کسری عرضه SN500 با ۲۵۰ تن بیشتر از کسری ۱۵۰ تنی SN150 بوده است، اما با توجه به اینکه نزدیک به ۴۳ درصد از تقاضای ثبت‌شده برای SN150 بدون پوشش باقی مانده، در مقابل ۳۲ درصد برای SN500، می‌توان گفت فشار تقاضا نسبت به حجم عرضه در گرید SN150 بیشتر بوده است. بر این اساس، هر دو گرید با محدودیت عرضه مواجه بودند، اما شدت فشار تقاضا در مقایسه با حجم عرضه در SN150 بالاتر بوده است.

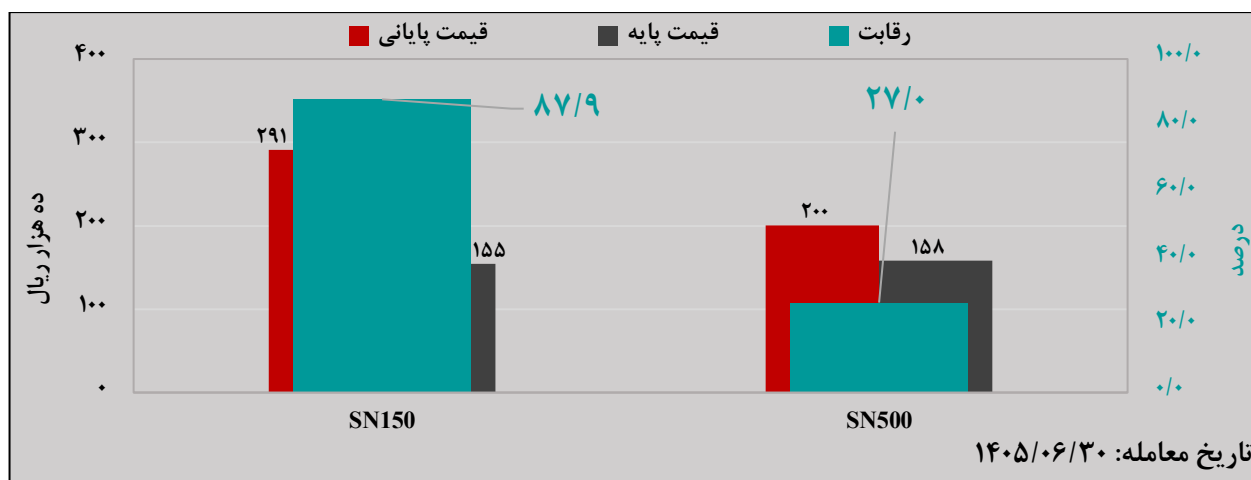
شکل ۹. وضعیت عرضه و تقاضای انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایانی معاملات و قیمت‌های پایه روغن‌های پایه عرضه‌شده توسط شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی هفته پنجم شهریورماه نشان می‌دهد که فشار تقاضا برای هر دو گرید به شکل‌گیری رقابت قیمتی و افزایش نرخ نهایی معاملات منجر شده است. در این میان، گرید SN150 با رقابت قیمتی ۸۷/۹ درصدی مواجه شد و در نهایت با نرخ ۲۹۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شد؛ در حالی که گرید SN500 نیز با رقابت ۲۷ درصدی، در نهایت به نرخ ۲۰۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم رسید. اختلاف قابل توجه در شدت رقابت قیمتی دو گرید را می‌توان در تفاوت میزان محدودیت عرضه و فشار تقاضای آن‌ها مشاهده کرد؛ به گونه‌ای که محدودیت نسبی بیشتر عرضه SN150 در برابر تقاضای موجود، فشار تقاضای بالاتری را ایجاد کرده و این فشار در قالب رقابت قیمتی به مراتب بیشتر نسبت به SN500 منعکس شده است.

شکل ۱۰. میزان رقابت قیمتی انواع روغن پایه شرکت نفت پارس؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

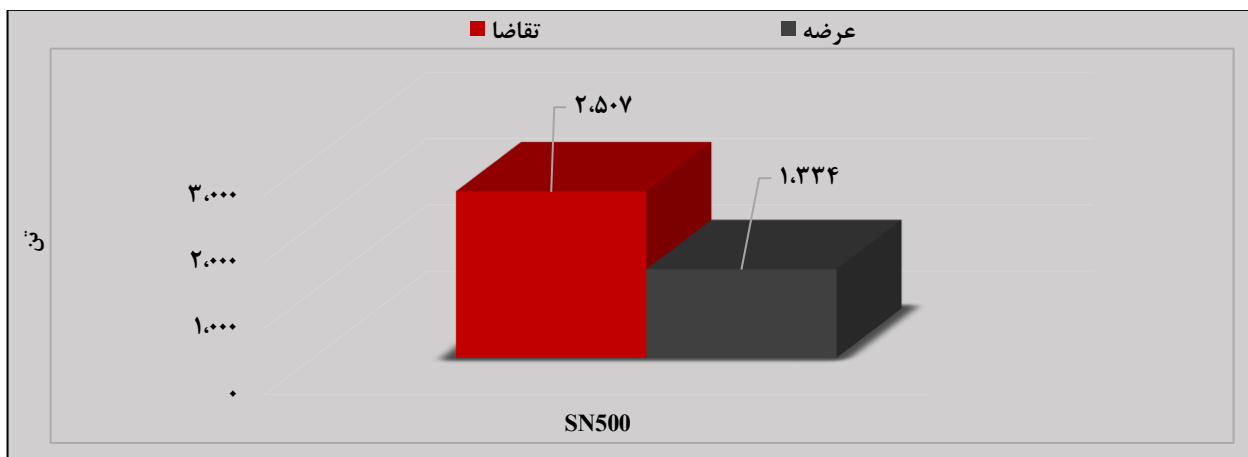
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۳-۴. روغن پایه؛ نفت سپاهان

این مجموعه در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ تنها یک نوع روغن پایه، روغن پایه SN500، را در بورس کالای ایران عرضه کرد که وضعیت عرضه و تقاضای آن در نمودار زیر قابل مشاهده است. روغن پایه SN500 نفت سپاهان در بازه

مذکور به میزان ۱,۳۳۴ تن عرضه شد، در حالی که تقاضای ثبت شده برای آن بیش از حجم عرضه بود؛ به طوری که کسری عرضه آن به ۱,۱۷۳ تن رسید. این میزان کسری عرضه نشان دهنده فشار تقاضای قابل توجه برای روغن پایه SN500 تولیدی نفت سپاهان است؛ به گونه‌ای که حدود ۴۷ درصد از تقاضای ثبت شده برای این گرید در بورس کالا بدون پوشش باقی ماند.

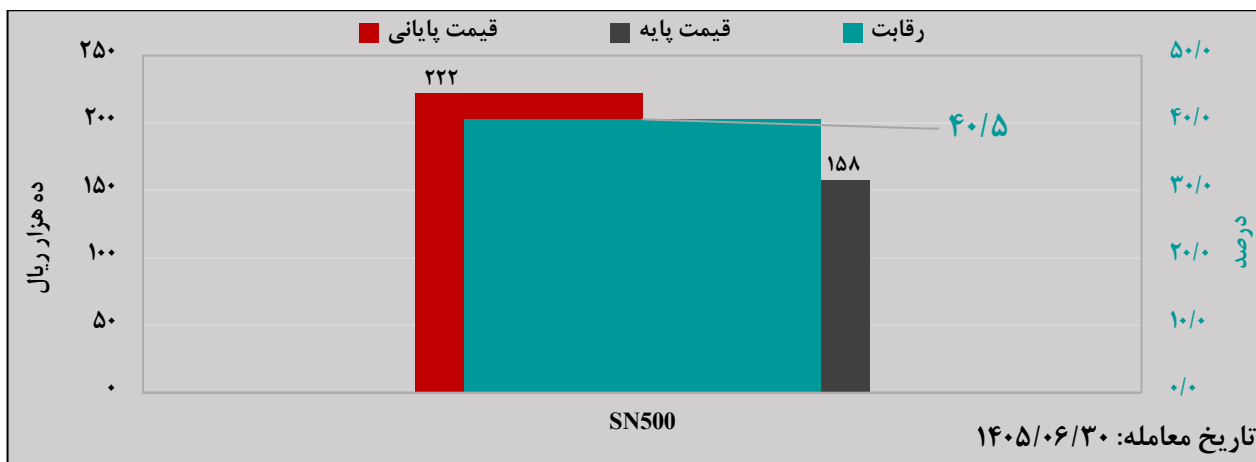
شکل ۱۱. وضعیت عرضه و تقاضای روغن پایه شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت پایانی و قیمت پایه عرضه روغن پایه SN500 این شرکت در بورس کالا طی هفته پنجم شهریورماه نشان می‌دهد که با توجه به فشار تقاضای موجود برای این گرید، رقابت قیمتی قابل توجهی به میزان ۴۰/۵ درصد به ثبت رسیده است؛ به طوری که روغن پایه SN500 نفت سپاهان در نهایت با نرخ ۲۲۲ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در بورس کالای ایران معامله شد. بر این اساس، محدودیت عرضه در کنار تقاضای بالای ثبت شده، فشار قیمتی قابل توجهی در معاملات این گرید ایجاد کرده و به افزایش نرخ نهایی معامله نسبت به قیمت پایه منجر شده است.

شکل ۱۲. میزان رقابت قیمتی روغن پایه SN500 شرکت نفت سپاهان؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، برآیند معاملات روغن پایه در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ بیانگر حاکمیت «کسری فراگیر و فشار ساختاری تقاضا» بر کل ارکان این بازار است؛ وضعیتی که در آن هیچ‌یک از چهار عرضه‌کننده اصلی نتوانستند نیاز بازار را پوشش دهند و صددرد نمادها با جهش نرخ و رقابت‌های سنگین قیمتی معامله شدند. در این میان، الگوی رفتار خریداران نشان می‌دهد که عطش بازار برای گریدهای سبک‌تر (به‌ویژه SN150) به مراتب شدیدتر بوده و پایین‌تر بودن نسبت پوشش عرضه، به شکل‌گیری رقابت‌های قیمتی بی‌سابقه در این بخش انجامیده است. کشف نرخ‌های پایانی بسیار بالاتر از قیمت‌های پایه گواهی می‌دهد که صنایع پایین‌دستی روانکارساز به دلیل نگرانی از تداوم کمبود خوراک، با پذیرش حاشیه‌های ریسک و بهای تمام‌شده سنگین وارد میدان شده‌اند؛ بنابراین، تا زمان عدم افزایش محسوس و پایدار کفایت عرضه از سوی تولیدکنندگان اصلی، تداوم این رالی صعودی و رقابت‌های دورقمی در بازار روغن پایه اجتناب‌ناپذیر خواهد بود.

۴. اسلاک واکس/پارافین واکس

اسلاک واکس در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ توسط سه تولیدکننده، نفت ایرانول (تهران و آبادان)، نفت بهران و نفت پارس، در بورس کالای ایران عرضه شد. همچنین، عرضه‌ی کالای پارافین واکس نیز توسط نفت سپاهان انجام شد که در ادامه مروری بر عملکرد هر تولیدکننده در این بازه خواهیم داشت.

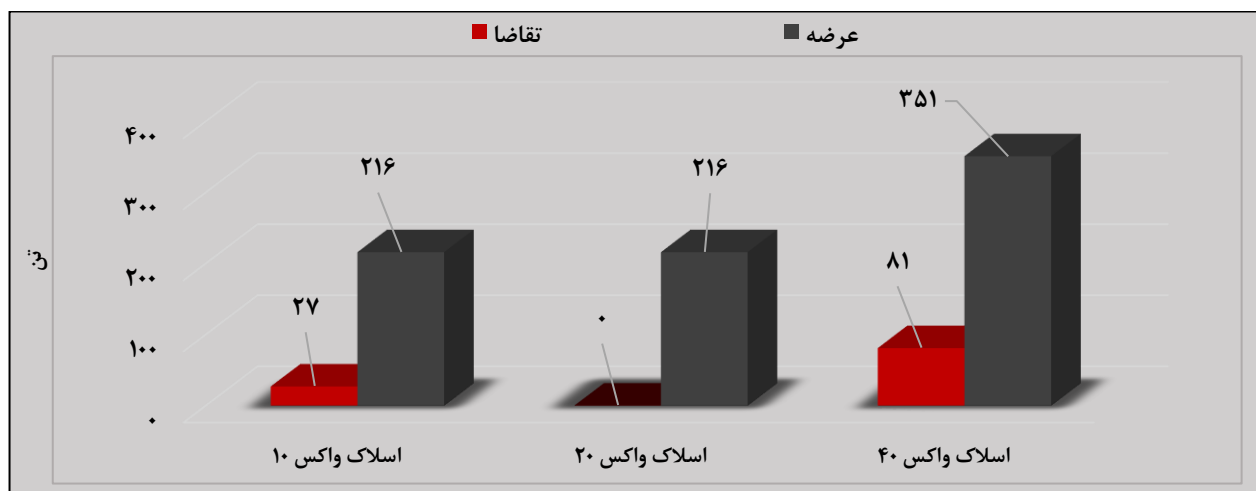
۴-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول

این مجموعه در پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ چهار نوع اسلاک واکس را در بورس کالای ایران عرضه کرد؛ که عبارتند از: اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰ و اسلاک واکس ۴۰ (نفت ایرانول تهران) و اسلاک واکس ۱۰ (نفت ایرانول آبادان). در ادامه وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس و رقابت قیمتی آنها برای هر یک از شرکت‌های نفت ایرانول تهران و نفت ایرانول آبادان ارائه خواهد شد.

۴-۱-۱. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول تهران

شرکت نفت ایرانول تهران در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، سه گرید اسلاک واکس ۱۰، اسلاک واکس ۲۰ و اسلاک واکس ۴۰ را در بورس کالای ایران عرضه کرد که وضعیت عرضه و تقاضای این محصولات در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که اسلاک واکس ۴۰ با عرضه ۳۱۵ تن، بیشترین حجم عرضه را در میان گریدهای عرضه‌شده نفت ایرانول تهران به خود اختصاص داده است، در حالی که اسلاک واکس ۱۰ و اسلاک واکس ۲۰ هر یک به میزان ۲۱۶ تن عرضه شدند. در طرف تقاضا، تنها برای اسلاک واکس ۱۰ و اسلاک واکس ۴۰ تقاضا ثبت شده که در مقایسه با حجم عرضه، محدود بوده است؛ به‌گونه‌ای که اسلاک واکس ۱۰ با ۱۸۹ تن و اسلاک واکس ۴۰ با ۲۷۰ تن مازاد عرضه مواجه شدند. همچنین، برای اسلاک واکس ۲۰ هیچ تقاضایی به ثبت نرسید و تمامی ۲۱۶ تن عرضه‌شده بدون تقاضا باقی ماند.

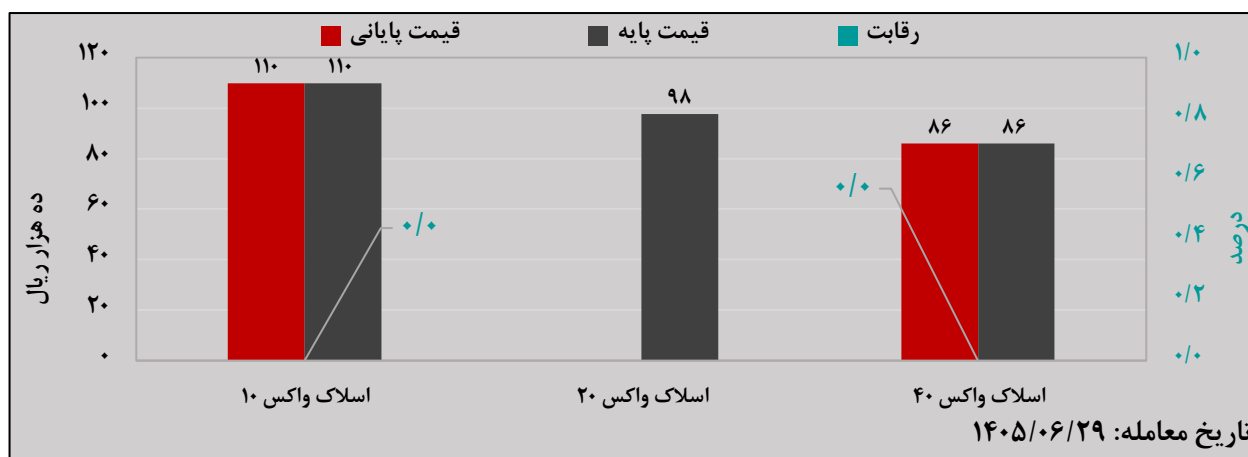
شکل ۱۳. وضعیت عرضه و تقاضای انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، نمودار زیر میزان رقابت قیمتی، یعنی تفاوت میان قیمت پایانی و قیمت پایه، در معاملات انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران را نشان می‌دهد. بررسی داده‌ها حاکی از آن است که در هفته مورد بررسی، اسلاک واکس ۱۰ و اسلاک واکس ۴۰ با توجه به نبود فشار مؤثر تقاضا، بدون شکل‌گیری رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه معامله شدند. در مقابل، برای اسلاک واکس ۲۰ هیچ تقاضایی به ثبت نرسید و در نتیجه این گرید بدون معامله باقی ماند؛ بنابراین، موضوع رقابت قیمتی در خصوص آن منتفی است. در مجموع، رفتار قیمتی اسلاک واکس‌های ۱۰، ۲۰ و ۴۰ نفت ایرانول تهران در هفته پنجم شهریورماه تحت تأثیر ضعف تقاضا قرار داشته و نبود فشار مؤثر تقاضا در گریدهای دارای معامله، مانع از شکل‌گیری افزایش قیمت نسبت به نرخ پایه شده است.

شکل ۱۴. میزان رقابت قیمتی انواع اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول تهران؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

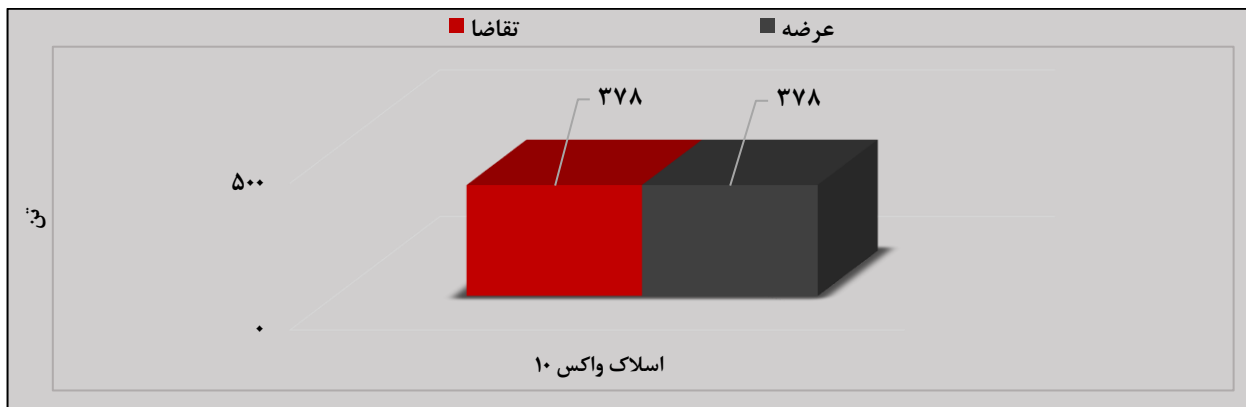
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۱-۴. اسلاک واکس؛ نفت ایرانول آبادان

شرکت نفت ایرانول (آبادان) در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، تنها یک گرید اسلاک واکس، اسلاک واکس ۱۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در بازه زمانی مورد بررسی در شکل زیر ارائه شده

است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که ۳۷۸ تن اسلاک واکس ۱۰ عرضه شد و در مقابل، به همین میزان تقاضا برای آن به ثبت رسید. بر این اساس، تمامی حجم عرضه‌شده اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول آبادان با تقاضای ثبت‌شده پوشش داده شد و این محصول در هفته پنجم شهریورماه با مازاد یا کسری عرضه مواجه نبوده است.

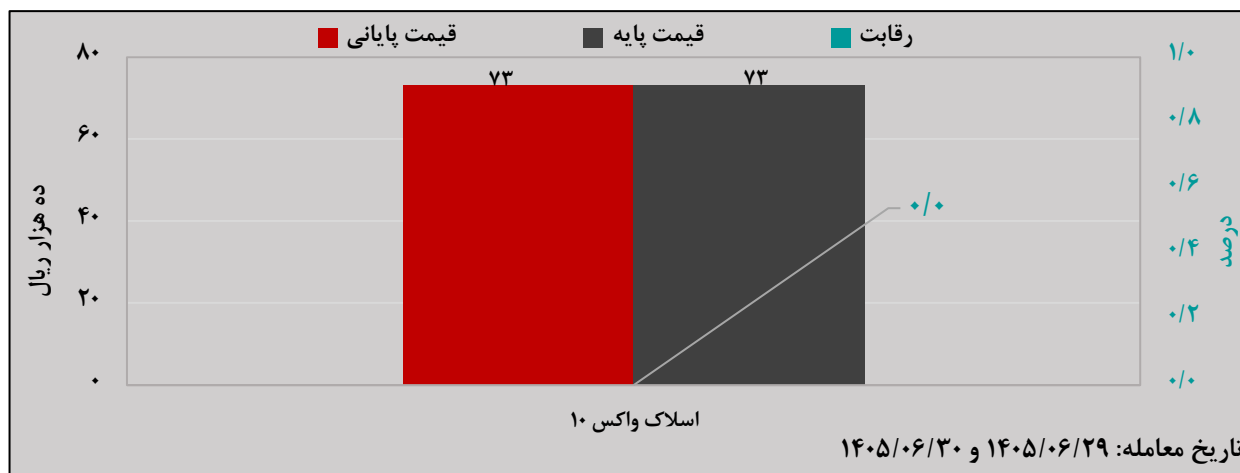
شکل ۱۵. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، میزان رقابت بین قیمت پایانی و قیمت پایه برای اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان در شکل زیر قابل مشاهده است. بررسی معاملات نشان می‌دهد که این گرید در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ با توجه به نبود فشار تقاضای مؤثر، بدون شکل‌گیری رقابت قیمتی در بورس کالای ایران معامله شده است؛ به‌طوری‌که اسلاک واکس ۱۰ در نهایت در سطح قیمت پایه عرضه به فروش رسید. در مجموع، رفتار قیمتی اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول آبادان در هفته مورد بررسی، بیانگر نبود فشار قیمتی و ثبات نرخ معامله در سطح قیمت پایه بوده است.

شکل ۱۶. میزان رقابت قیمتی اسلاک واکس ۱۰ شرکت نفت ایرانول آبادان؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

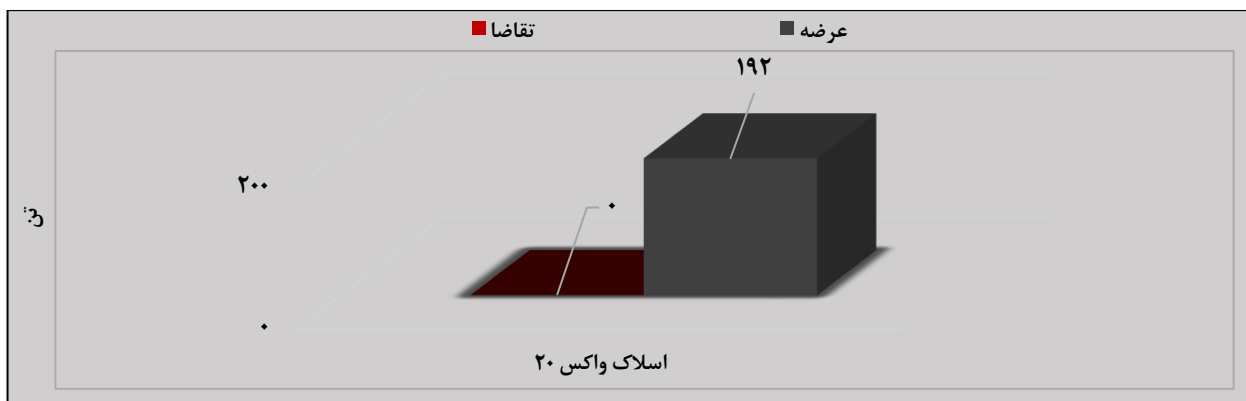
مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

۲-۴. اسلاک واکس؛ نفت بهران

شرکت نفت بهران در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، تنها گرید اسلاک واکس ۲۰ را به میزان ۱۹۲ تن در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان

می‌دهد که برای این عرضه هیچ گونه تقاضایی به ثبت نرسیده و در نتیجه، کل ۱۹۲ تن عرضه‌شده بدون جذب باقی مانده است. بر این اساس، وضعیت معاملات اسلاک واکس ۲۰ شرکت نفت بهران در هفته مورد بررسی حاکی از نبود تقاضای مؤثر برای این گرید و عدم جذب کامل حجم عرضه‌شده است.

شکل ۱۷. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت بهران؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

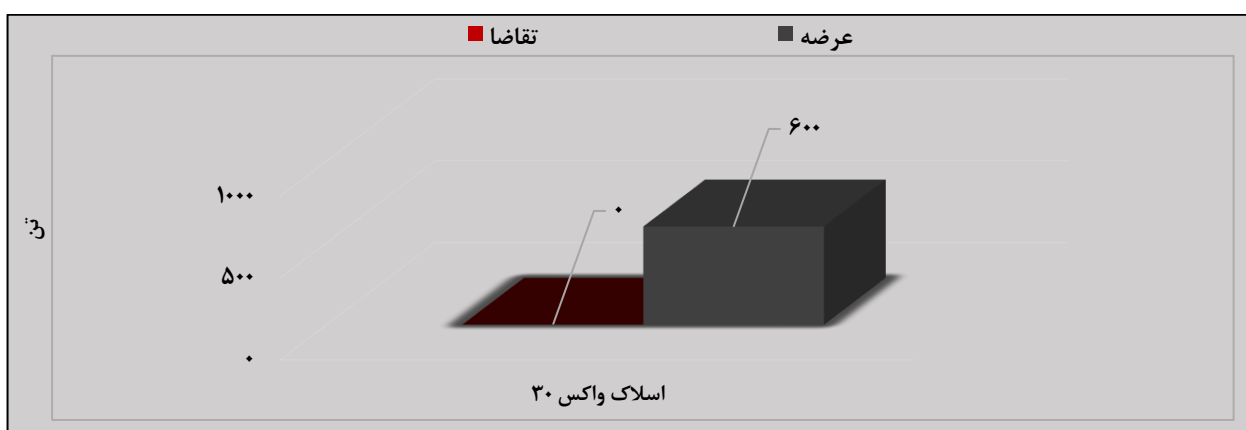
مأخذ: بورس کالای ایران.

همچنین، بررسی قیمت‌های پایه و پایانی معاملات اسلاک واکس شرکت نفت بهران نشان می‌دهد که در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، اسلاک واکس ۲۰ به دلیل نبود تقاضا با معامله‌ای همراه نبوده و در نتیجه، موضوع رقابت قیمتی برای این گرید منتفی بوده است. این محصول با قیمت پایه ۸۶ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم عرضه شده است.

۳-۴. اسلاک واکس؛ نفت پارس

مجموعه نفت پارس در هفته پنجم شهریورماه سال ۱۴۰۵، تنها یک نوع اسلاک واکس، اسلاک واکس ۳۰، را در بورس کالای ایران عرضه کرد. شکل زیر وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس مذکور توسط نفت پارس را در بورس کالای ایران در بازه مورد بررسی نشان می‌دهد. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که ۶۰۰ تن اسلاک واکس ۳۰ عرضه شده، اما هیچ تقاضایی برای این محصول ثبت نشده است؛ در نتیجه، کل حجم عرضه‌شده بدون جذب باقی مانده و معامله‌ای برای این محصول انجام نشده است.

شکل ۱۸. وضعیت عرضه و تقاضای اسلاک واکس شرکت نفت پارس؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

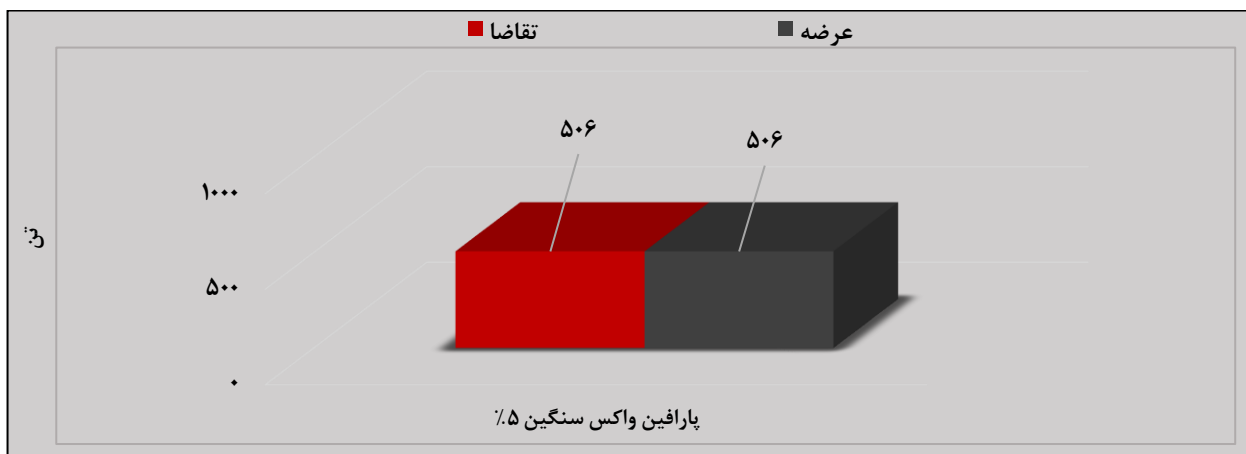
مأخذ: بورس کالای ایران.

بررسی معاملات اسلاک واکس ۳۰ شرکت نفت پارس در بورس کالای ایران طی هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به عدم ثبت تقاضا برای این محصول، معامله‌ای نیز انجام نشده است؛ بنابراین، موضوع رقابت قیمتی در این هفته منتفی بوده است. قیمت پایه عرضه اسلاک واکس ۳۰ در این هفته ۹۵ هزار و ۲۵۰ تومان به ازای هر کیلوگرم تعیین شده است.

۴-۴. پارافین واکس؛ نفت سپاهان

مجموعه نفت سپاهان در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵، پارافین واکس سنگین ۵٪ را در بورس کالای ایران عرضه کرد. وضعیت عرضه و تقاضای این محصول در شکل زیر ارائه شده است. بررسی داده‌های معاملاتی نشان می‌دهد که در این هفته، ۵۰۶ تن پارافین واکس سنگین ۵٪ عرضه شده است و در مقابل، به همین میزان تقاضا برای آن به ثبت رسیده است. بنابراین، تمامی حجم عرضه‌شده این محصول با تقاضای موجود در بازار پوشش داده شده و هیچ‌گونه مازاد یا کسری عرضه در معاملات این هفته مشاهده نمی‌شود. بر این اساس، معاملات پارافین واکس سنگین ۵٪ نفت سپاهان در هفته مورد بررسی از تناسب کامل میان عرضه و تقاضا حکایت دارد.

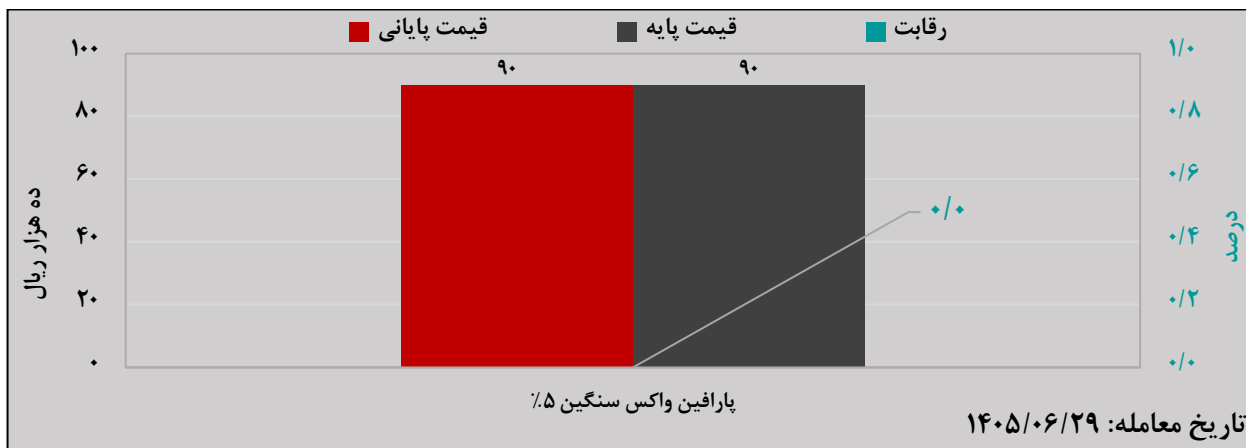
شکل ۱۹. وضعیت عرضه و تقاضای پارافین واکس شرکت نفت سپاهان؛ هفته پنجم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: بورس کالای ایران.

بررسی قیمت پایانی معاملات و قیمت پایه عرضه پارافین واکس شرکت نفت سپاهان در بورس کالای ایران طی هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که با توجه به نبود فشار مؤثر تقاضا و تناسب میان حجم عرضه و تقاضای پارافین واکس سنگین ۵٪، رقابت قیمتی در این محصول شکل نگرفته است؛ به‌طوری‌که این گرید بدون رقابت قیمتی و در سطح قیمت پایه، با نرخ ۹۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم معامله شده است. بر این اساس، تناسب میان عرضه و تقاضای این محصول در هفته مورد بررسی، بدون ایجاد فشار قیمتی، به انجام معامله در سطح قیمت پایه منجر شده است.

شکل ۲۰. میزان رقابت قیمتی پارافین واکس سنگین ۵٪ شرکت نفت سپاهان؛ هفته چهارم شهریور ۱۴۰۵

مأخذ: محاسبات نگارنده گزارش براساس داده‌های بورس کالای ایران.

در مجموع، معاملات اسلاک واکس و پارافین واکس در هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ عمدتاً تحت تأثیر ضعف تقاضا و نبود فشار قیمتی قرار داشت؛ به گونه‌ای که در بخش قابل توجهی از عرضه‌های اسلاک واکس، تقاضای مؤثر شکل نگرفت و بخشی از محصولات یا به طور کامل بدون تقاضا باقی ماندند یا تنها بخش محدودی از حجم عرضه شده جذب شد. در مقابل، اسلاک واکس ۱۰ نفت ایرانول آبادان و پارافین واکس سنگین ۵٪ نفت سپاهان از تناسب کامل عرضه و تقاضا برخوردار بودند، اما این وضعیت نیز به شکل گیری رقابت قیمتی منجر نشد و معاملات در سطح قیمت پایه انجام گرفت. بر این اساس، ویژگی غالب بازار این گروه در هفته مورد بررسی، پایین بودن فشار تقاضا و محدود بودن کشش قیمتی بازار بوده است؛ شرایطی که نشان می‌دهد در مقطع مورد بررسی، افزایش عرضه در برخی گریدها با تقاضای متناسب از سوی بازار همراه نبوده است.

جمع بندی

معاملات هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ در بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی، تصویری متفاوت از یک بازار یکدست و هم جهت ارائه می‌کند؛ به گونه‌ای که چهار گروه کالایی مورد بررسی، در چهار مرحله متمایز از چرخه عرضه و تقاضا قرار گرفته‌اند و واکنش قیمتی آن‌ها نیز به تناسب، شدت و ضعف متفاوتی داشته است. در یک سر این طیف، روغن پایه با کسری ساختاری فراگیر و رقابت‌های قیمتی دورقمی قرار دارد و در سر دیگر، اسلاک واکس و پارافین واکس با ضعف تقاضا و انجماد قیمتی در سطح نرخ پایه مواجه است. در میانه این دو، میعانات گازی با کسری شدید اما در مقیاسی کوچک و وکیوم باتوم با بازگشت تدریجی تقاضا و شکل گیری کسری ملایم قرار می‌گیرند. بنابراین، ویژگی اصلی این هفته را نه «بازار صعودی» یا «بازار نزولی»، بلکه واگرایی رفتاری میان گروه‌های کالایی می‌توان دانست؛ وضعیتی که ریشه آن را باید در تفاوت ساختار عرضه، شدت وابستگی صنایع پایین دستی به هر خوراک و میزان کشش پذیری قیمتی هر گروه جست‌وجو کرد. در ادامه، جمع بندی هر گروه به تفکیک ارائه می‌شود.

۱. میعانات گازی

بازار میعانات گازی در این هفته، نمونه‌ای تمام‌عیار از «کسری مطلق عرضه» را به نمایش گذاشت؛ چرا که عرضه محدود پتروشیمی رازی نه تنها نتوانست پاسخ نیاز موجود را بدهد، بلکه سه‌چهارم تقاضای ثبت‌شده را بدون پوشش گذاشت. آنچه این وضعیت را از یک کمبود ساده عرضه متمایز می‌کند، انتقال مستقیم این کمبود به ساختار قیمت است؛ به‌طوری‌که رقابت قیمتی شکل گرفته، نرخ نهایی معامله را به‌طور محسوس از قیمت پایه بالاتر برد. این رفتار نشان می‌دهد که متقاضیان میعانات گازی در مقطع فعلی به دلیل وابستگی فرآیندی و فقدان جانشین نزدیک، حاضر به پذیرش هزینه‌های بالاتر برای تأمین خوراک خود هستند. بنابراین، بازار میعانات گازی را می‌توان حساس‌ترین گروه نسبت به متغیر عرضه در میان چهار گروه مورد بررسی دانست؛ بازاری که در آن، حتی حجم‌های کوچک عرضه نیز توان ایجاد جهش‌های قیمتی قابل‌توجه را دارند و تداوم محدودیت عرضه، مستقیماً به افزایش هزینه تمام‌شده صنایع مصرف‌کننده منتقل می‌شود.

۲. وکیوم باتوم

بازار وکیوم باتوم در هفته پنجم، در نقطه‌ای میانی میان رکود ماه‌های گذشته و فشار تقاضای آتی قرار گرفته است. بازگشت صنایع پایین‌دستی به بازار پس از دوره‌ای توقف و کاهش فعالیت، خود را ابتدا در سمت حجم معاملات و جذب عرضه‌ها نشان داد، نه در سمت قیمت؛ و همین نکته، تفاوت بنیادین این گروه با روغن پایه و میعانات گازی است. وجود همزمان سه وضعیت «کسری عرضه»، «مازاد عرضه» و «تناسب نسبی» در میان شش پالایشگاه عرضه‌کننده، حاکی از آن است که بازار از حالت «کمبود یکپارچه» فاصله گرفته و به سمت تعادل تفکیک‌شده بر اساس موقعیت هر مبدأ عرضه حرکت کرده است. در چنین شرایطی، خریداران با وجود تقاضای بالا، از رقابت‌های هیجانی پرهیز کرده و ترجیح داده‌اند جذب خود را بر مبادی پر حجم و کم‌ریسک‌تر متمرکز کنند؛ رفتاری که رقابت‌های قیمتی را در حد درصدهای کسری و نزدیک به صفر نگه داشته است. بر این اساس، بازار وکیوم باتوم در وضعیت «افزایش تدریجی فعالیت بدون تنش قیمتی» قرار دارد و ثبات آتی آن، بیش از هر چیز به تداوم عرضه‌های کلان در مبادی اصلی وابسته است.

۳. روغن پایه

روغن پایه، برخلاف سه گروه دیگر، بازاری است که در آن هر دو سمت عرضه و تقاضا در وضعیت انقباض قرار دارند، اما عدم تعادل به‌شدت به زیان خریدار تمام شده است. ناتوانی هر چهار تولیدکننده اصلی در پوشش نیاز ثبت‌شده، به این معناست که کسری این بازار نه موضعی و مبدأمحور، بلکه ساختاری و فراگیر است. نکته کلیدی آن است که شدت رقابت قیمتی در گریدهای سبک‌تر (به‌ویژه SN150) به مراتب بیشتر از گریدهای سنگین‌تر بوده است؛ الگویی که نشان می‌دهد محدودیت عرضه در بخش ابتدایی زنجیره روانکار، فشار مضاعفی بر روانکارسازان وارد کرده است. پذیرش نرخ‌های پایانی به‌طور معنادار بالاتر از قیمت پایه، گواهی بر آن است که فعالان این بازار، افزایش بهای تمام‌شده را به‌عنوان هزینه‌ای برای حفظ تداوم خطوط تولید خود پذیرفته‌اند. بنابراین، تا زمان تزریق عرضه‌های حجیم و منظم از سوی تولیدکنندگان اصلی، تداوم این رالی صعودی و رقابت‌های دورقمی در بازار روغن پایه، سناریوی محتمل هفته‌های پیش‌رو خواهد بود.

۴. اسلاک واکس و پارافین واکس

بازار واکس‌ها در هفته مورد بررسی، تصویر معکوس روغن پایه را نشان می‌دهد؛ به گونه‌ای که مسئله اصلی این گروه، نه کمبود عرضه بلکه فقدان تقاضای مؤثر است. حجم قابل توجهی از عرضه‌های اسلاک واکس یا به‌طور کامل بدون تقاضا باقی ماند و یا تنها بخش محدودی از آن جذب شد و حتی در گریدهایی که تعادل کامل عرضه و تقاضا برقرار بود، این تعادل به شکل‌گیری هرگونه رقابت قیمتی منتهی نشد. این وضعیت از دو منظر حائز اهمیت است: نخست آنکه نشان می‌دهد کشش قیمتی سمت تقاضا در این بخش پایین است و خریداران حاضر به پرداخت حتی اندکی بالاتر از نرخ پایه نیستند؛ دوم آنکه بخشی از صنایع مصرف‌کننده واکس، هنوز به سطح فعالیت پیش از دوره توقف بازنگشته‌اند. بر این اساس، بازار واکس‌ها در مقطع فعلی یک بازار خریدارمحور با دامنه نوسان قیمتی بسیار محدود است و احیای آن، پیش از هر سیگنال قیمتی، نیازمند بازیابی تدریجی تقاضای صنایع پایین‌دستی است.

در مجموع، معاملات هفته پنجم شهریورماه ۱۴۰۵ نشان می‌دهد که بازار خوراک و محصولات میانی پالایشگاهی در وضعیت یکپارچه‌ای قرار ندارد و شدت فشار عرضه و تقاضا میان گروه‌های مختلف تفاوت محسوسی دارد. میعانات گازی با محدودیت شدید عرضه و انتقال این فشار به قیمت، روغن پایه با کسری گسترده و رقابت قیمتی در اغلب گریدها، و کیومباتوم با بازگشت تدریجی تقاضا اما اثر محدود آن بر قیمت‌ها و اسلاک واکس و پارافین واکس با ضعف تقاضا و معاملات عمدتاً در سطح قیمت پایه، چهار الگوی متفاوت معاملاتی را شکل داده‌اند. بر این اساس، مهم‌ترین نکته این هفته، تفاوت میان «فشار تأمین» و «فشار تقاضا» در گروه‌های مختلف است؛ به‌طوری‌که در برخی محصولات محدودیت عرضه به افزایش هزینه تأمین منجر شده، در برخی دیگر افزایش تقاضا هنوز به فشار معنادار قیمتی تبدیل نشده و در بخشی از بازار نیز ضعف تقاضا موجب عدم جذب عرضه‌ها شده است. در نتیجه، ارزیابی شرایط بازار در هفته‌های پیش‌رو مستلزم رصد هم‌زمان روند عرضه تولیدکنندگان، میزان بازگشت فعالیت صنایع پایین‌دستی و نحوه انتقال تغییرات عرضه و تقاضا به قیمت معاملات خواهد بود.

About us

The section of oil, gas and petro-chemistry is the up-most and first industrial vantage of the country and the pivot of the Economy of Iran. Regarding the importance of this section and the need for coordinating and organizing the most active people in the field of production and exporting oil, gas, and petrochemical products, some forethoughtful and job- makers in the private section of the country decided to come together to fight against the threats by using the opportunity of mass intelligence and potentials.

2023 Iranian Oil, Gas and Petrochemical products exports' association All Rights Reserved.

OPEX Publications

Website: <http://www.opex.ir>

Contact information: <http://www.opex.ir/en/aboutus/contactus>